

MATEMATIKA

Trigonometrijske
funkcije

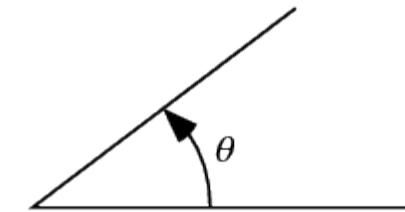
Trigonometrijske funkcije

Knjiga „Matematika za IT”

- Poglavlje „Trigonometrijske funkcije”, str. 51. – 68.

Mjera kuta

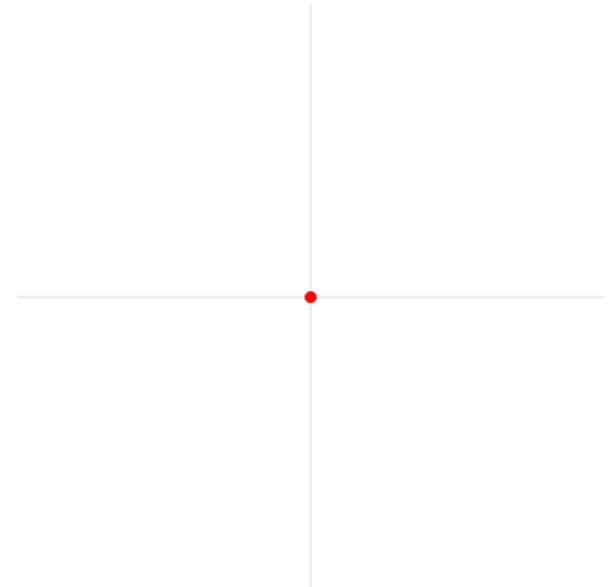
Kut je dio ravnine omeđen s dva polupravca koji imaju zajedničko hvatište.

Kut označavamo malim grčim slovima:
 $\alpha, \beta, \gamma, \delta, \theta, \phi \dots$

Mjerimo ga stupnjevima ili radijanima.

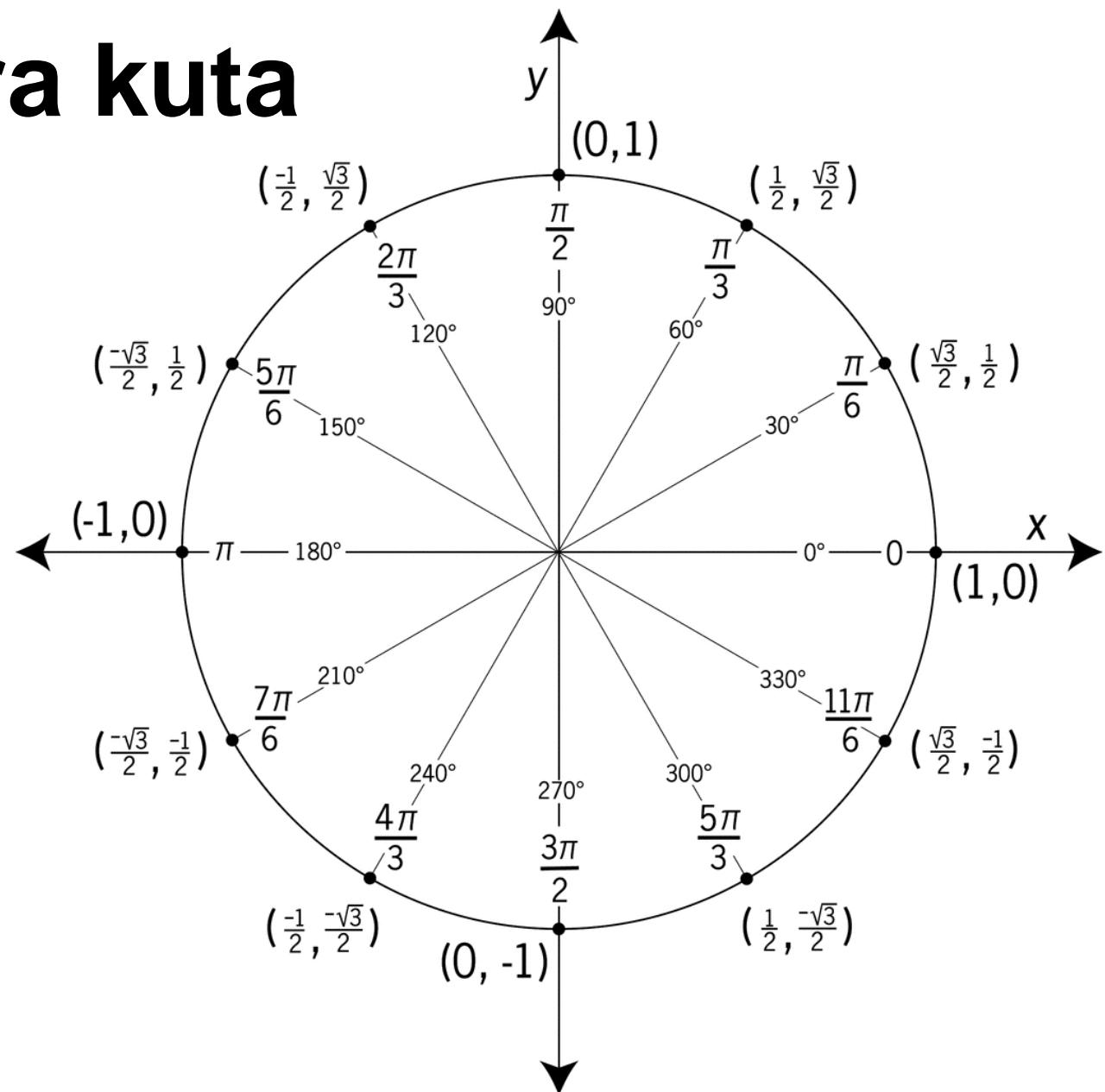
Puni krug označavamo mjerom od 360° , ili 2π radijana.

Mjera kuta

Veza između mjere kuta zapisane u stupnjevima α_s i mjere kuta zapisane u radijanima α_r :

$$\frac{\alpha_s}{180^\circ} = \frac{\alpha_r}{\pi}$$

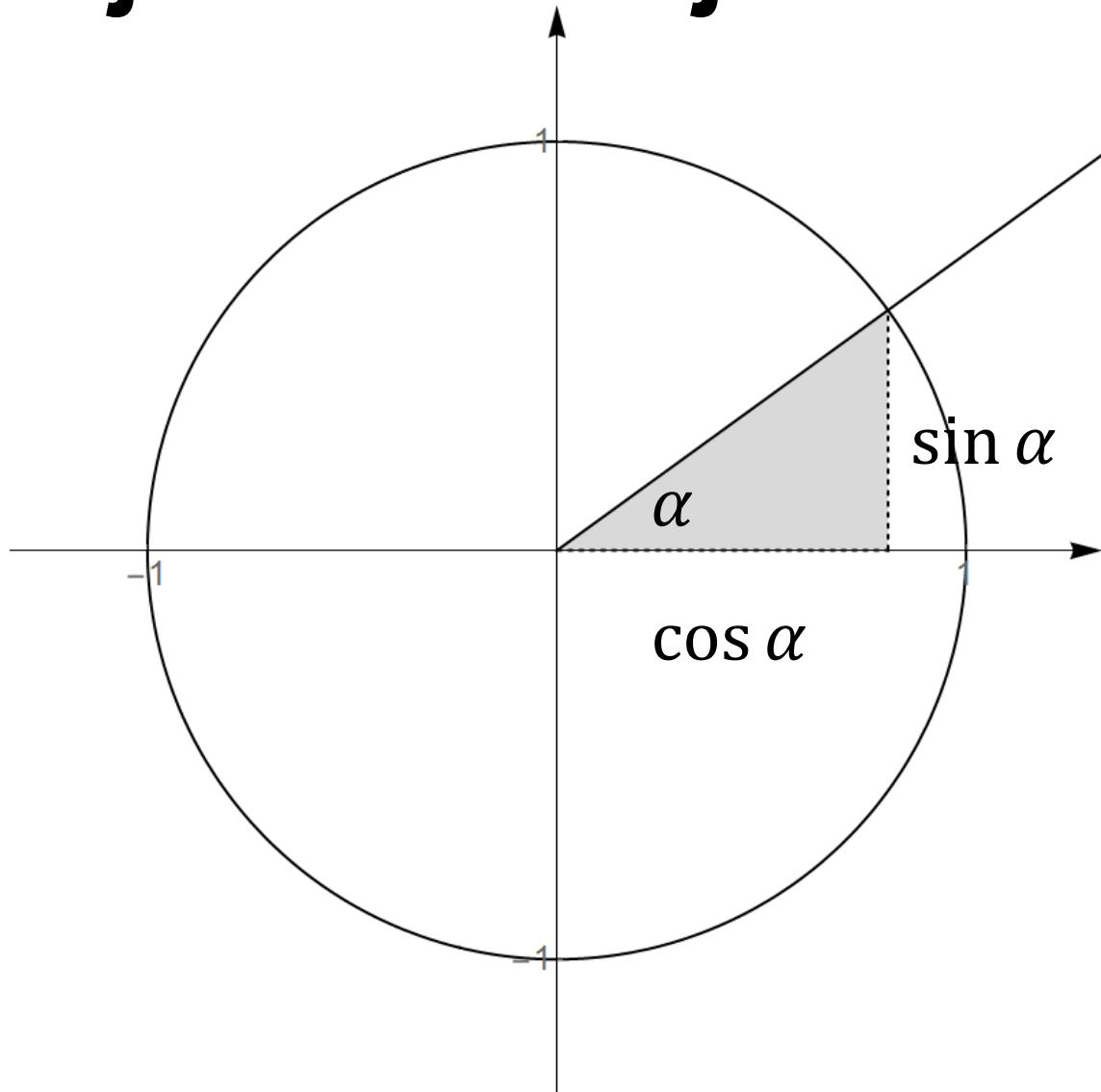

Trigonometrijske funkcije

Trigonometrijske funkcije
čitamo na jediničnoj kružnici.

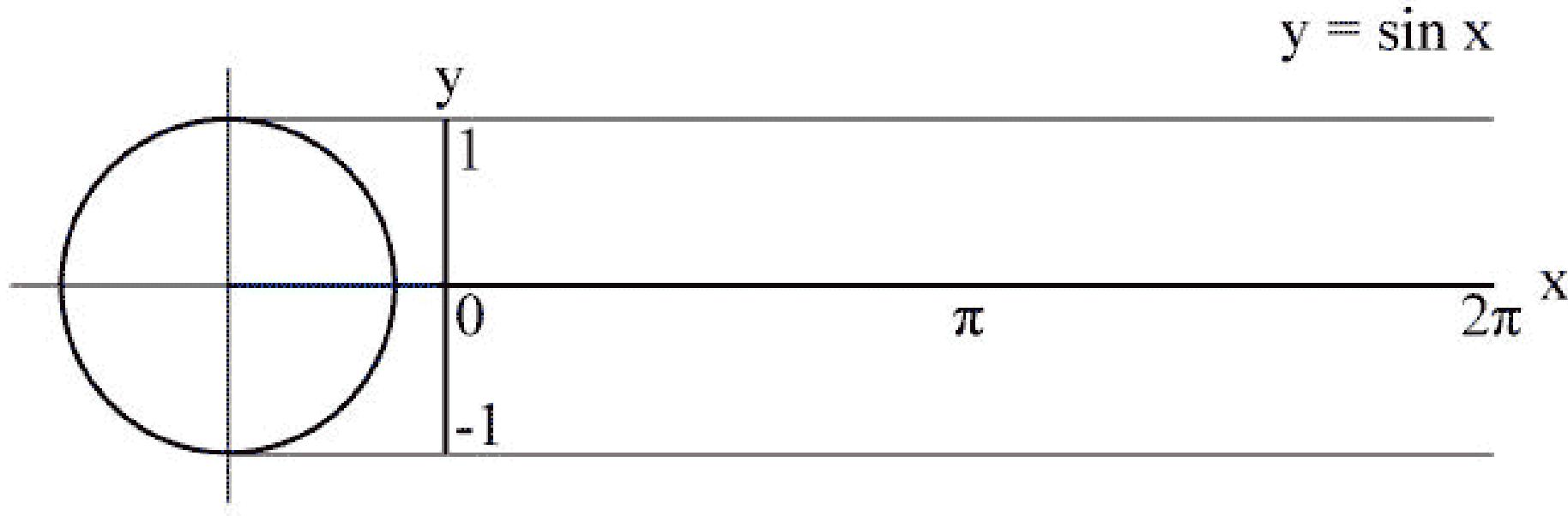
Sinus kuta je y -koordinata
presjecišta kuta i jedinične
kružnice.

Kosinus kuta je x -koordinata
presjecišta kuta i jedinične
kružnice.

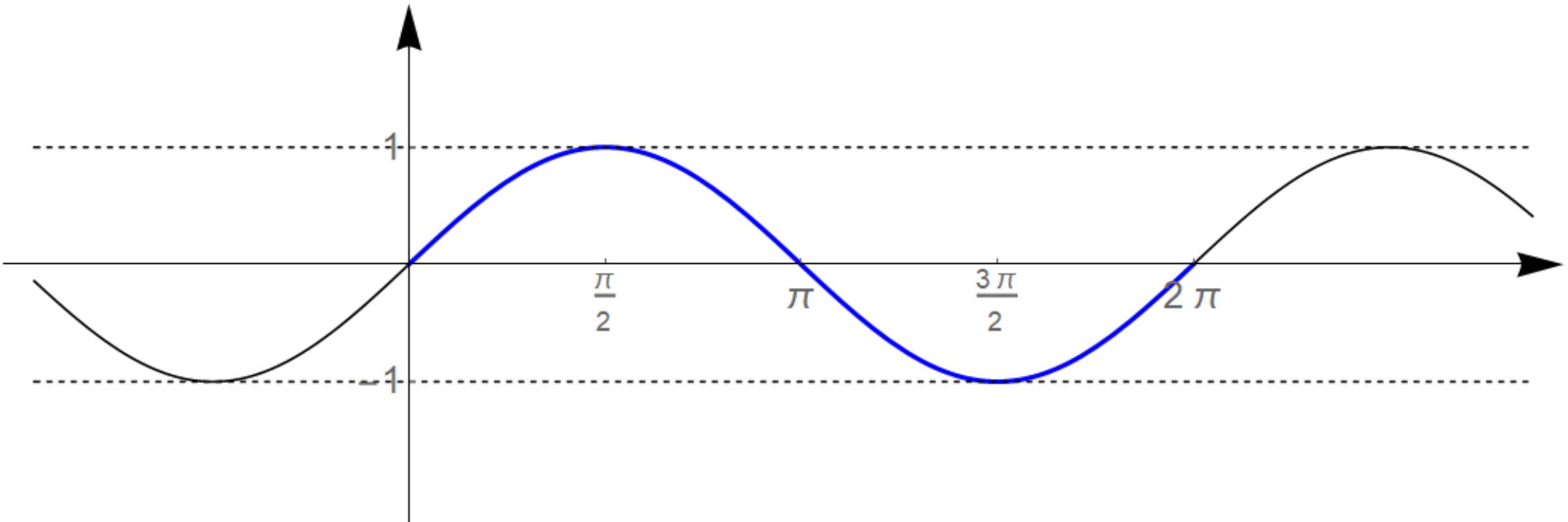
Trigonometrijske funkcije

Nakon definicije trigonometrijskih veličina (sinusa i kosinusa), promatramo kako te veličine ovise o promjeni kuta (kojeg označavamo kao varijablu, s x).

Trigonometrijske funkcije

Prikažimo grafički funkciju $f(x) = \sin x$.

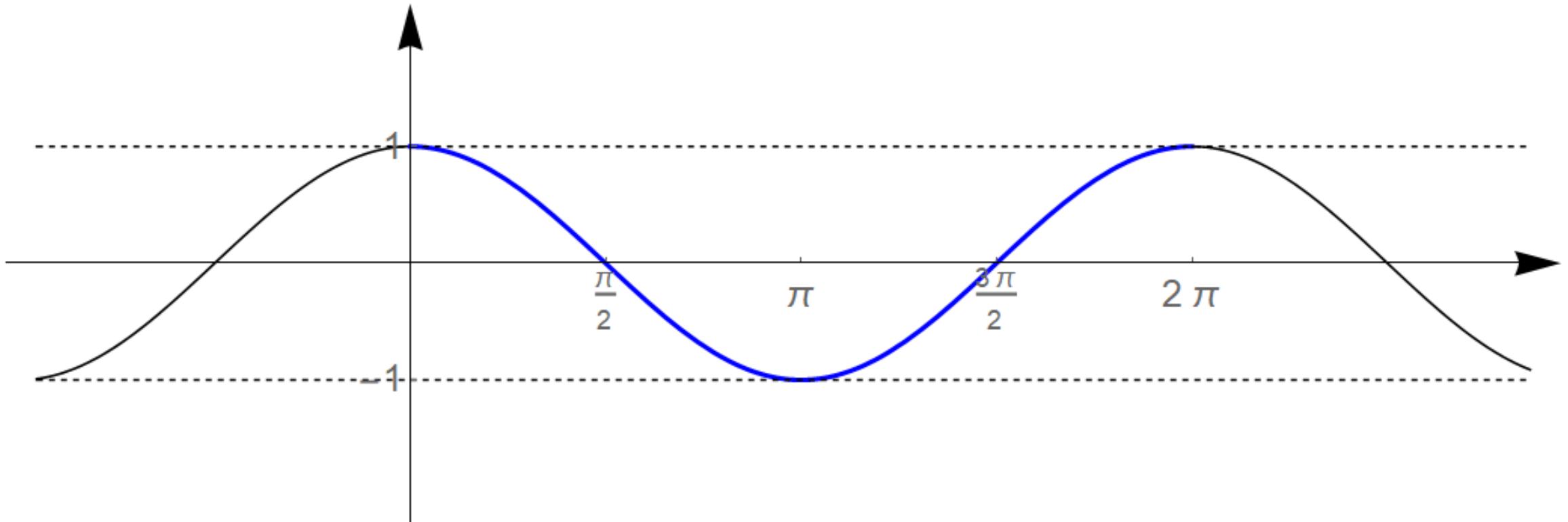

Domena: $D_f = \mathbb{R}$

Nultočke: $x = k \cdot \pi, \quad k \in \mathbb{Z}$

Trigonometrijske funkcije

Prikažimo grafički funkciju $f(x) = \cos x$.

Domena: $D_f = \mathbb{R}$

Nultočke: $x = \frac{\pi}{2} + k \cdot \pi, \quad k \in \mathbb{Z}$

Trigonometrijske funkcije

Tangens kuta definiramo:

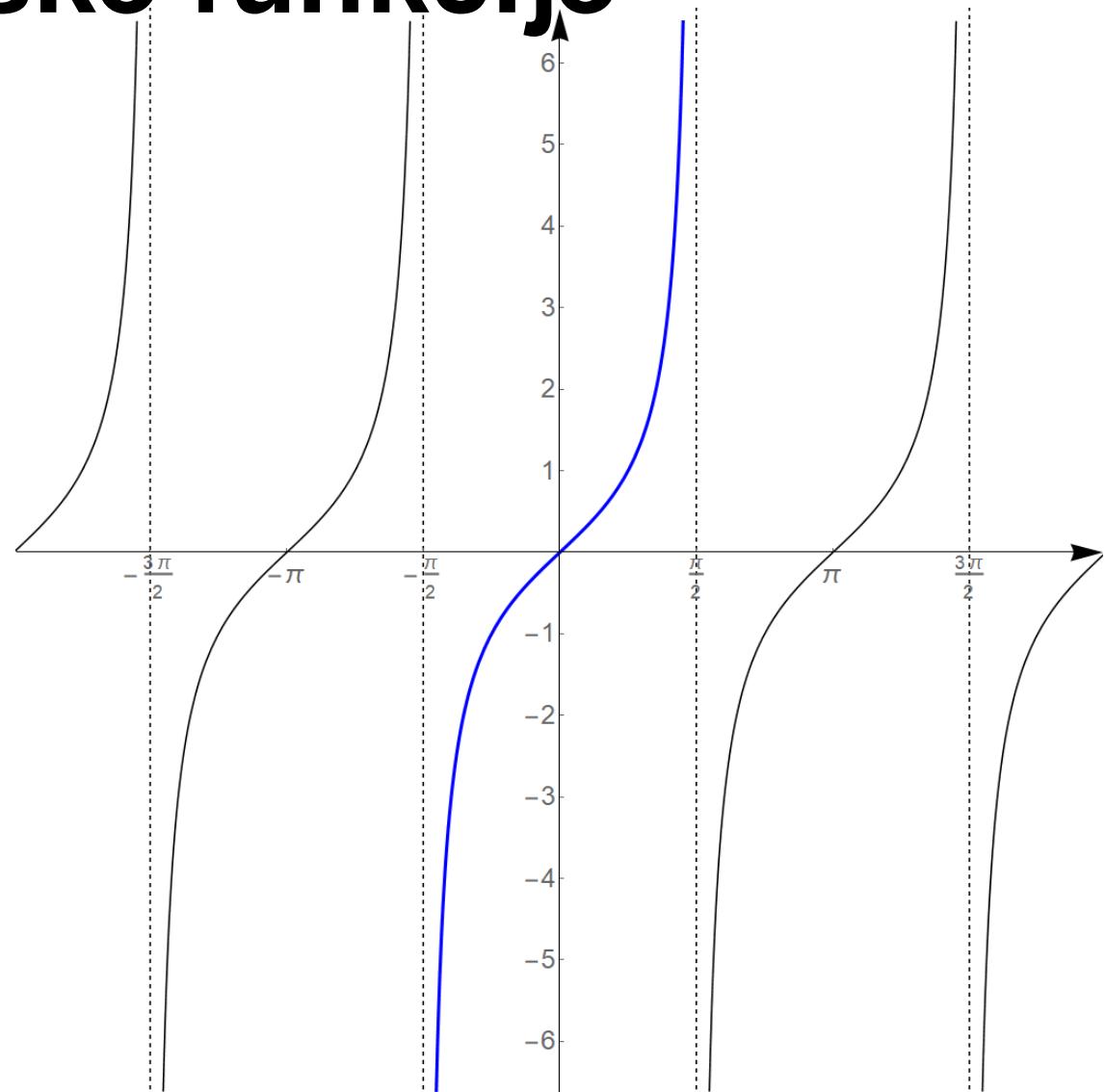
$$\operatorname{tg} x = \frac{\sin x}{\cos x}$$

Domena funkcije $f(x) = \operatorname{tg} x$

$$D_f = \mathbb{R} \setminus \left\{ \frac{\pi}{2} + k \cdot \pi \right\}, \quad k \in \mathbb{Z}$$

Nultočke:

$$x = k \cdot \pi, \quad k \in \mathbb{Z}$$

Trigonometrijske funkcije

Kotangens kuta definiramo:

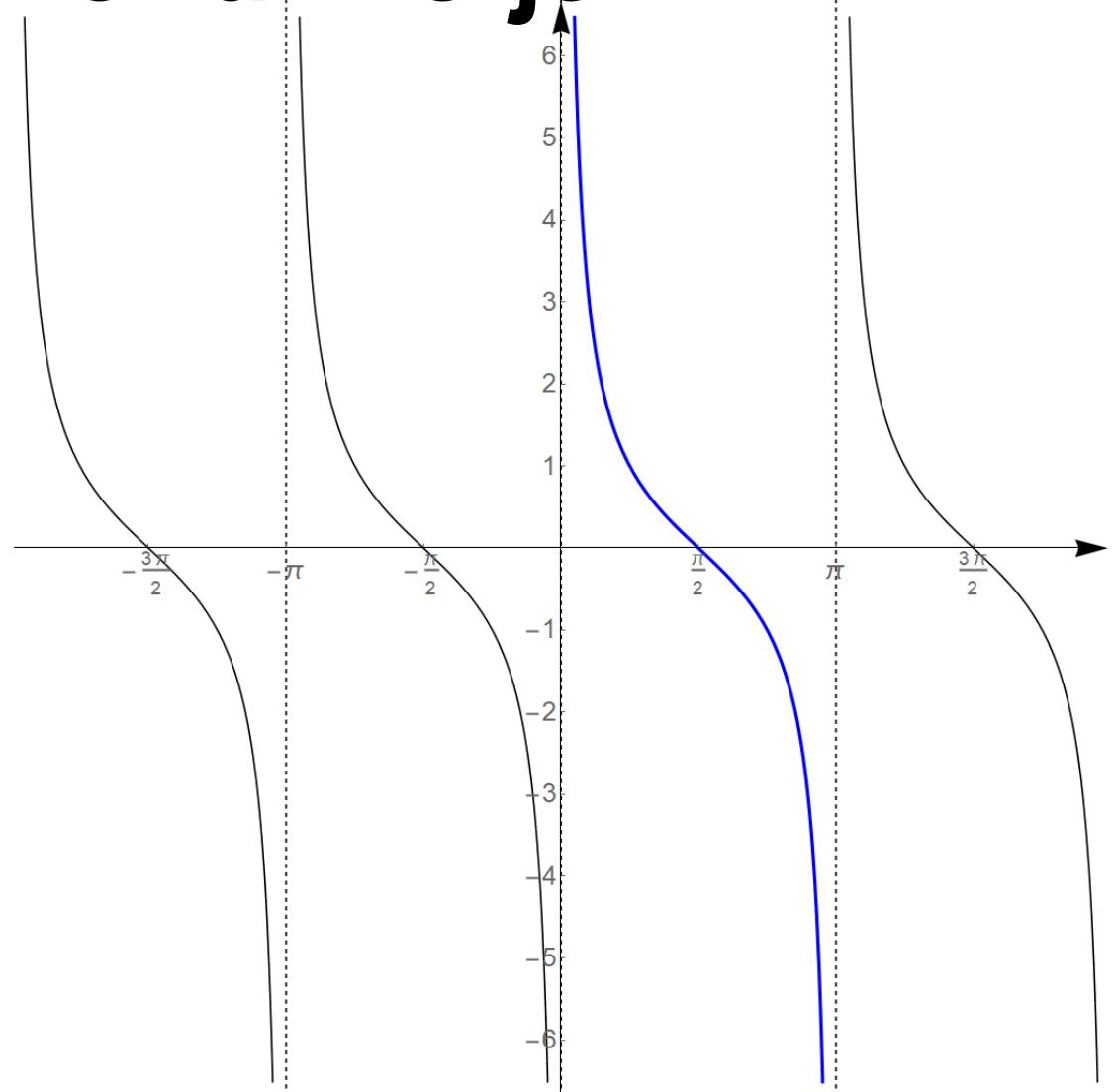
$$\operatorname{ctg} x = \frac{\cos x}{\sin x}$$

Domena funkcije $f(x) = \operatorname{ctg} x$

$$D_f = \mathbb{R} \setminus \{k \cdot \pi\}, \quad k \in \mathbb{Z}$$

Nultočke:

$$x = \frac{\pi}{2} + k \cdot \pi, \quad k \in \mathbb{Z}$$

Trigonometrijske funkcije

Geogebra:

<https://www.geogebra.org/m/b99RmZsp>

Skicirajte graf funkcije:

$$1. \ y = 2 \sin x$$

$$4. \ y = -\sin x$$

$$2. \ y = \sin 2x$$

$$5. \ y = -\cos x$$

$$3. \ y = 1 + \sin x$$

$$6. \ y = \cos x - 1$$

Osnovni identiteti

$$\operatorname{tg} x = \frac{\sin x}{\cos x}$$

$$\sin^2 x + \cos^2 x = 1$$

$$\operatorname{ctg} x = \frac{\cos x}{\sin x}$$

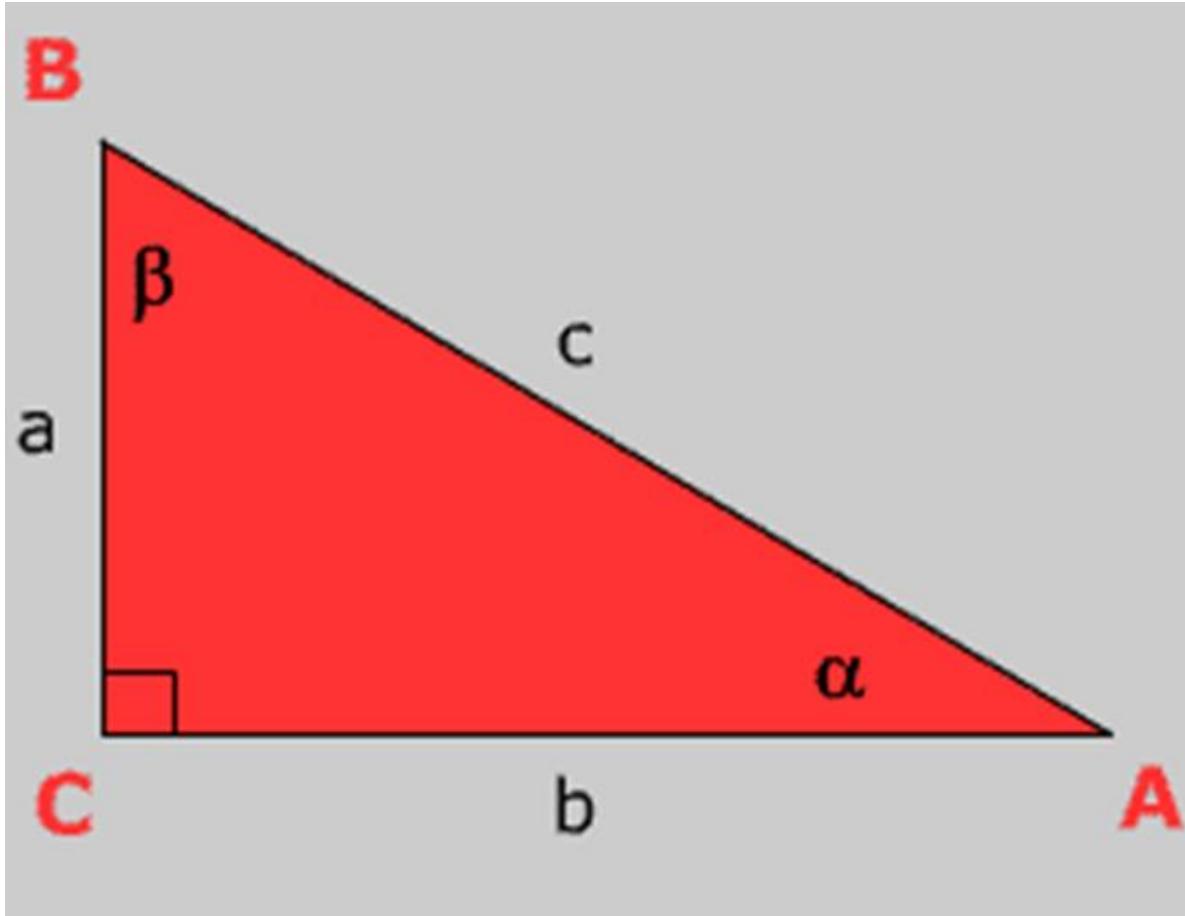
$$\sin 2x = 2 \sin x \cos x$$

$$\operatorname{tg} x = \frac{1}{\operatorname{ctg} x}$$

$$\cos 2x = \cos^2 x - \sin^2 x$$

	0°	30°	45°	60°	90°	180°	270°	360°
α	0	$\frac{\pi}{6}$	$\frac{\pi}{4}$	$\frac{\pi}{3}$	$\frac{\pi}{2}$	π	$\frac{3\pi}{2}$	2π
$\sin \alpha$	0	$\frac{1}{2}$	$\frac{\sqrt{2}}{2}$	$\frac{\sqrt{3}}{2}$	1	0	-1	0
$\cos \alpha$	1	$\frac{\sqrt{3}}{2}$	$\frac{\sqrt{2}}{2}$	$\frac{1}{2}$	0	-1	0	1
$\operatorname{tg} \alpha$	0	$\frac{\sqrt{3}}{3}$	1	$\sqrt{3}$	∞	0	∞	0
$\operatorname{ctg} \alpha$	∞	$\sqrt{3}$	1	$\frac{\sqrt{3}}{3}$	0	∞	0	∞

Pravokutni trokut

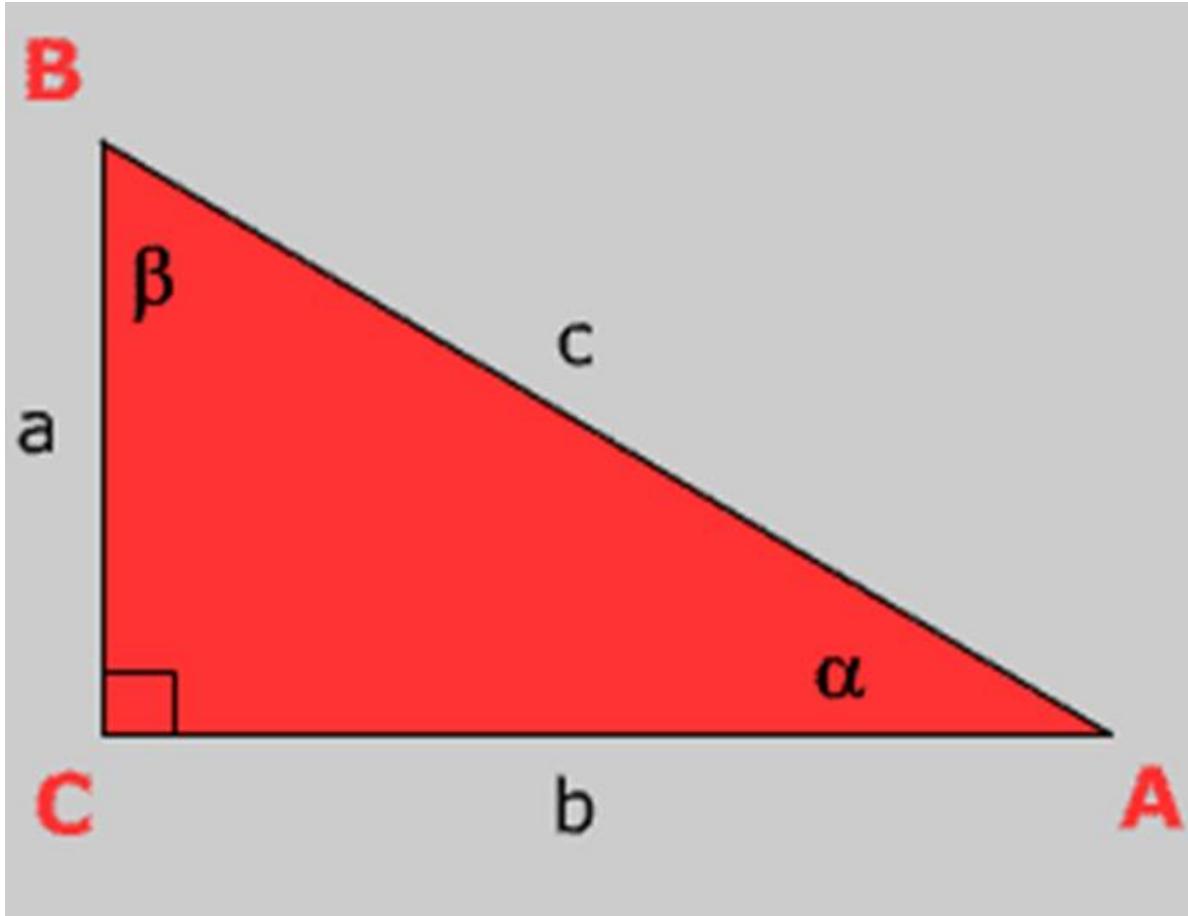

$$\alpha + \beta = 90^\circ$$

a, b - katete

c - hipotenuza

Pravokutni trokut

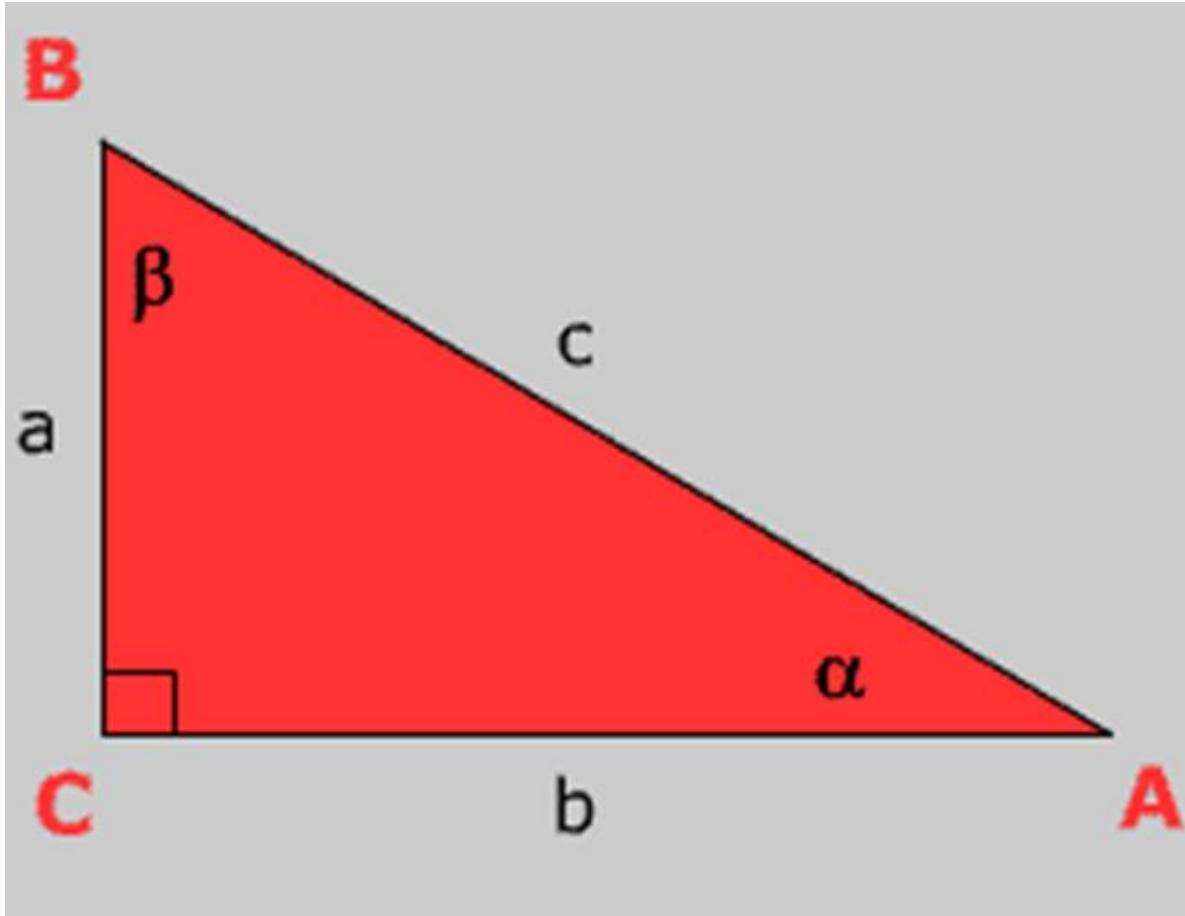

$\sin \alpha = \frac{\text{nasuptotna kateta}}{\text{hipotenuza}}$

$$\sin \alpha = \frac{a}{c}$$

$$\sin \beta = \frac{b}{c}$$

Pravokutni trokut

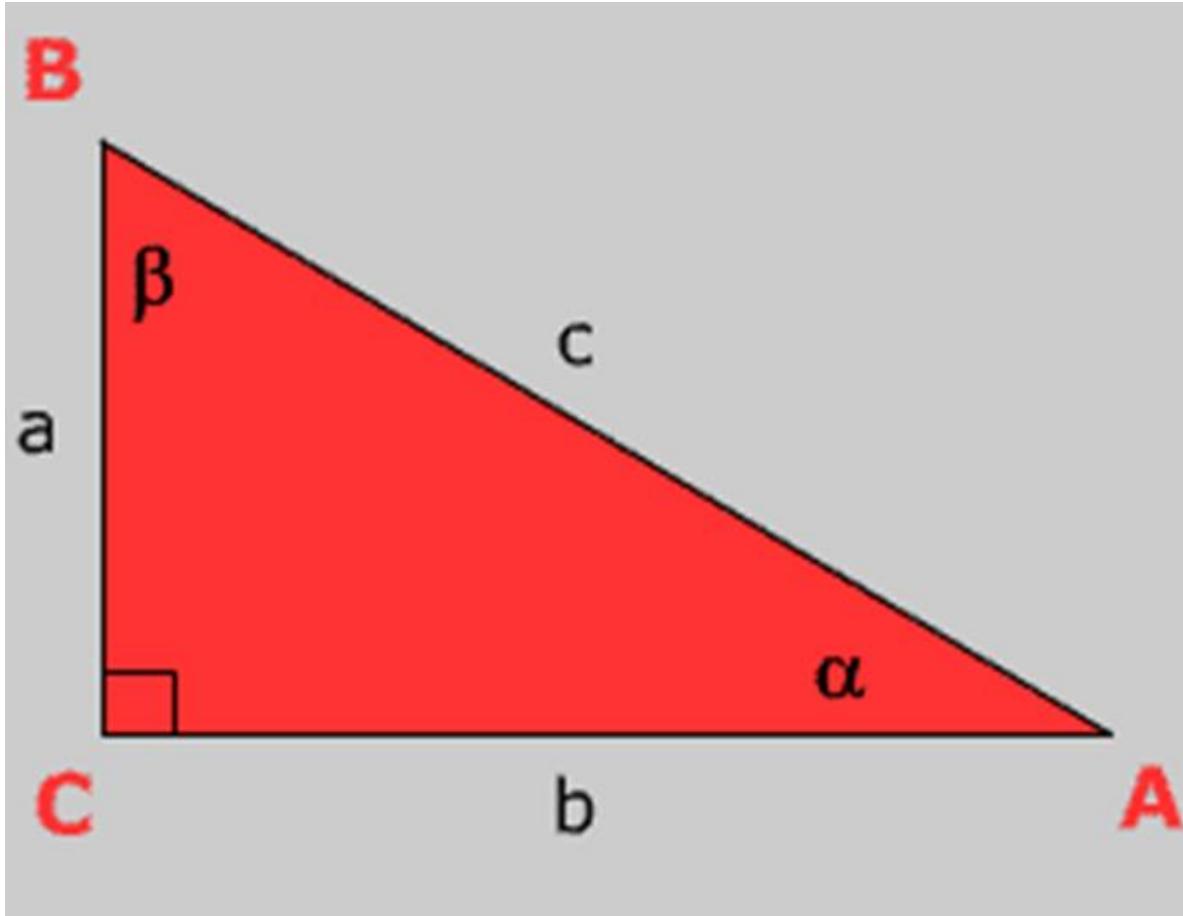

$\cos \alpha = \frac{\text{priležeća kateta}}{\text{hipotenuza}}$

$$\cos \alpha = \frac{b}{c}$$

$$\cos \beta = \frac{a}{c}$$

Pravokutni trokut

$$\operatorname{tg} \alpha = \frac{\text{nasuprotna kateta}}{\text{priležeća kateta}}$$

$$\operatorname{tg} \alpha = \frac{a}{b}$$

$$\operatorname{tg} \beta = \frac{b}{a}$$

Pravokutni trokut

Zadan je pravokutni trokut s katetom duljine 4 cm i kutom nasuprot kateti s mjerom 30° . Odredite duljine preostalih stranica i kutove.

$$\tg 30^\circ = \frac{4}{a}$$

$$a = \frac{4}{\tg 30^\circ}$$

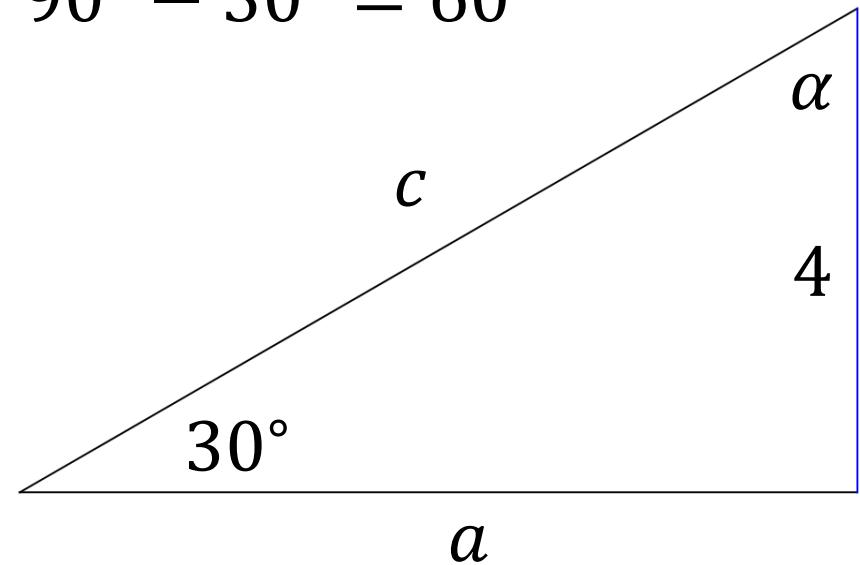
$$a = \frac{4}{\frac{1}{\sqrt{3}}} = 4\sqrt{3}$$

$$\sin 30^\circ = \frac{4}{c}$$

$$c = \frac{4}{\sin 30^\circ}$$

$$c = \frac{4}{\frac{1}{2}} = 8$$

$$\alpha = 90^\circ - 30^\circ = 60^\circ$$

Pravokutni trokut

U pravokutniku je poznata duljina dijagonale, koja iznosi 5 cm, te kut koji dijagonala zatvara s duljom stranicom, 40° . Odredite duljine stranica tog pravokutnika.

$$\cos 40^\circ = \frac{a}{5}$$

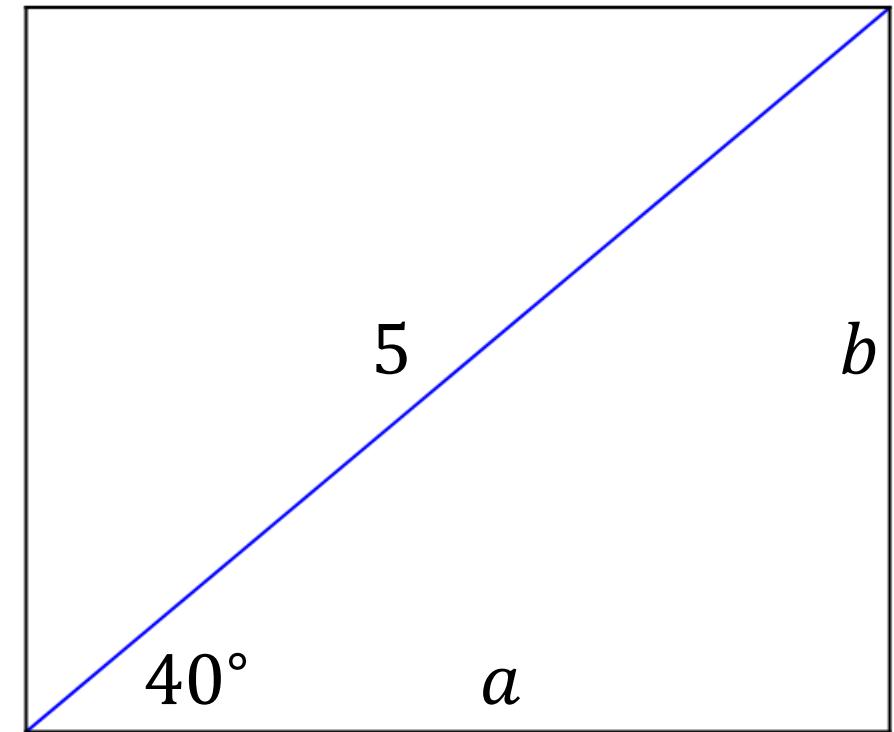
$$a = 5 \cos 40^\circ$$

$$a = 3.83$$

$$\sin 40^\circ = \frac{b}{5}$$

$$b = 5 \sin 40^\circ$$

$$b = 3.21$$

Hvala ☺